

Лілія УДОВІЧЕНКО

доктор філософії з філології,
асистент кафедри українознавства
Харківського національного
автомобільно-дорожнього університету (Харків)
udovichenko_lg@ukr.net

НАПРЯМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ГЕНЕРАТИВНОГО ШІ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНЬСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ»

На сучасному етапі освітніх викликів і безпекових перешкод науково-педагогічний працівник перебуває в постійному пошуку нових оптимальних методичних підходів у процесі навчання студента, у майбутньому – кваліфікованого фахівця. Саме тому актуальним та ефективним у роботі викладача є використання нових технологій генеративного ШІ, що дають змогу зрозуміло й наочно подати необхідний матеріал, а також перевірити виконані завдання.

На думку А. Г. Андросук та О. С. Малюка, «від моменту появи ChatGPT та його наступника GPT-4 освітяни почали активно аналізувати потенційні можливості й ризики їх застосування. І хоча основна дискусія поки що зосереджена на майбутньому впливі ШІ, багато університетів перенесли її у практичну площину» [1]. Тож безпосереднє застосування генеративного ШІ в освітньому процесі на сьогодні є актуальним.

Генеративний штучний інтелект (генеративний ШІ, англ. *generative artificial intelligence, generative AI, GenAI*), також породжувальний штучний інтелект – це штучний інтелект, здатний генерувати текст, зображення або інші медіа, використовуючи породжувальні моделі. Породжувальні моделі ШІ аналізують зразки та структуру своїх вхідних тренувальних даних, а потім породжують нові дані, що мають подібні характеристики [2]. Тобто генеративний ШІ – це клас алгоритмів машинного навчання, які покликані створювати нові текстові, візуальні, аудіальні матеріали тощо на основі аналізу та моделювання закономірностей у наявних наборах даних.

Використання генеративного ШІ під час викладання дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» сприятиме вдосконаленню навчального процесу, зробить його більш результативним та інтерактивним. Наведемо приклади декількох напрямів застосування генеративного ШІ на заняттях із вищезазначеної дисципліни. Генеративний ШІ може адаптувати персоналізовані матеріали до рівня знань і потреб конкретного

студента. Ефективними будуть вправи на формування орфографічних, граматичних, лексичних, синтаксичних, стилістичних навичок, зокрема завдання, пов'язані з професійною термінологією, яка є специфічною для різних галузей.

Так, вправи на опрацювання технічної термінології допомагають студентам, або людям, які вивчають технічну сферу, засвоювати професійну лексику та розуміти специфіку використання цих термінів. Наприклад, вправи на визначення понять, пошук синонімів та антонімів, виокремлення тематичних груп і підгруп тощо. Також генеративні моделі можуть створювати різноманітні тести, завдання на переклад, диктанти. Це дозволить оперативно адаптувати навчальні матеріали до профілювання кожної групи студентів.

Генеративний ШІ можна використовувати для аналізу та редагування текстів. Наприклад, студентам запропоновано завдання: написати текст із використанням фахової термінології. Під час автоматичної перевірки генеративний ШІ визначить, чи доречно використано терміни й чи дотримано стилістики професійної комунікації під час написання всього тексту.

ШІ має здатність генерувати інтерактивні ситуативні вправи й рольові ігри, що сприяють реалізації мовленнєвих навичок студентів у професійному контексті. Це можуть бути вправи із написання офіційних листів, створення резюме, ведення ділових переговорів, підготовка публічних виступів тощо.

Наприклад, студенти-юристи, відповідно до створеної професійної ситуації засідання в суді, можуть продемонструвати, наскільки вони правильно вміють формулювати свої думки під час виступу, використовуючи відповідну термінологію.

Також для покращення комунікативних умінь і навичок можна підключати віртуальних співрозмовників. Наприклад, беручи участь в імітованих професійних діалогах, студенти практично навчаються в реальних ситуаціях, таких як співбесіди, консультації, листування з клієнтами, правильно використовувати терміни й застосовувати відповідні стилістичні прийоми.

Генеративний ШІ стане помічником у створенні лекцій або практичних занять, що поєднують текстові, аудіо- та відеоеlementи, з метою забезпечення інтерактивного та мультисенсорного навчання, що, відповідно, покращує засвоєння інформації. Наприклад, студенти можуть отримати відповіді на свої запитання щодо професійної термінології або застосування певних мовних конструкцій за допомогою інтерактивних завдань.

Отже, використання генеративного ШІ у викладанні дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» дозволяє

створювати індивідуальні, інноваційні, інтерактивні підходи до навчання. Це сприяє ефективному засвоєнню студентами опрацьованого матеріалу та їх готовності до реальних професійних ситуацій, у яких нормативне використання мови є важливим репрезентантом професійної кваліфікації.

Література:

1. Андрощук А. Г., Малюга О. С. Використання штучного інтелекту у вищій освіті: стан і тенденції. *International Science Journal of Education and Linguistics*. Vol. 3, No. 2, 2024, pp. 27–35. DOI: 10.46299/j.isjel.20240302.04.

2. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Генеративний_штучний_інтелект (дата звернення: 12.01.2025)